

конференції (м. Миколаїв; 26–28 листопада 2025 р.). Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 27-28. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/23929>.

8. Курепін В. М., Зубехіна-Хайят О. В. Механізми антикризового управління як основа адаптації бізнесу до турбулентного середовища. *Modern Economics*. 2025. № 54(2025). С. 95-103. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-13).

9. Іваненко В. С. Шляхи виживання та розвитку українського бізнесу під час воєнного стану. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, ОНЕУ, 10-11 жовтня 2025 р.). Одеса, 2025. С 595-598. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22542>.

10. Курепін В. М., Іваненко В. С., Марченко Д. Д. Цивільний захист: надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу. Частина 2 Надзвичайні ситуації техногенного характеру: дії населення при загрозі та у разі виникнення надзвичайних ситуацій : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2026. 397 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/24226>.

11. Іваненко В.С. Залучення фахівців сторонніх служб для проведення оцінки ризиків на робочому місці // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 69-71. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15935>.

12. Іваненко В. С. Жінки-підприємниці під час війни: досягнення та виклики // Підприємництво під час війни в Україні: виклики та можливості : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 60-річчю кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки (м. Івано-Франківськ, 20 листопада 2023 р.). Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2023. С. 12-14. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16141>.

13. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.

14. Іваненко В. С. Інновації у сфері безпеки: захист різних сфер діяльності місцевих громад. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., (м. Миколаїв, 9 грудня 2024 р. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 141-144. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20102>.

УДК: 331.45:631.53:005.334

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ РИЗИКІВ ПРИ СІВБІ КАБАЧКА КУЩОВОГО В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ
ANALYSIS OF PRODUCTION RISKS WHEN SOWING BUSH ZUCCHINI IN THE CONDITIONS OF THE SOUTHERN STEPPE OF UKRAINE

Євген Синюк, Вячеслав Курепін

*Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна*

Характеристика умов праці у фермерському господарстві «Кущі» визначається специфікою сільськогосподарського виробництва та природно-кліматичними особливостями південного степу України. Хазяйство спеціалізується на вирощуванні овочевих культур, зокрема кабачка кущового, що передбачає виконання комплексу польових робіт із застосуванням сільськогосподарської техніки та ручної праці. Виробничий процес організований сезонно, з піковим навантаженням в період посівної

кампанії, коли значна частина працівників залучена до виконання технологічних операцій в польових умовах.

На умови праці працівників впливають кліматичні умови регіону, які характеризуються високою температурою повітря у весняно-літній період, низькою вологістю та частими вітрами. Працівники, під час проведення сівби кабачка, перебувають на відкритому повітрі під дією сонячного випромінювання, що може спричинити перегрів організму, зневоднення та зниження працездатності. Пилові навантаження, що виникають в процесі обробки ґрунту та роботи техніки, погіршують санітарно-гігієнічні умови праці [1, с. 144].

Виробничий процес сівби включає підготовку ґрунту, налаштування та експлуатацію сівалок, контроль за якістю висіву та супутні операції. До виконання робіт залучаються трактористи-машиністи, допоміжні працівники та агрономічний персонал. Праця механізаторів пов'язана з керуванням технікою, що супроводжується впливом шуму, вібрації та необхідністю тривалого перебування у вимушеній робочій позі. Допоміжні працівники виконують роботи з обслуговування техніки, завантаження насіння та контролю технологічного процесу, що також може супроводжуватися фізичними навантаженнями.

Умови праці в господарстві характеризуються поєднанням механізованих та ручних процесів. Це формує комплекс небезпечних та шкідливих виробничих факторів [2, с. 503]. Важливе значення має належна організація праці, дотримання режиму роботи та відпочинку, забезпечення працівників необхідними засобами захисту. Рациональне поєднання різноманітних безпекових заходів дозволяє знизити вплив негативних факторів виробничого середовища та створити безпечні умови праці під час виконання сівби кабачка кущового в умовах фермерського господарства «Кущі».

Аналіз небезпечних і шкідливих виробничих факторів під час виконання сівби кабачка зумовлений поєднанням механізованих процесів, впливом природної середовища та використанням агротехнологічних засобів. Виробниче середовище під час польових робіт формується під дією низки факторів, які можуть негативно вплинути на здоров'я та працездатність працівників, а також створювати ризик травмування. Розглянемо фактори впливу на умови праці в ФГ «Кущі».

Основний небезпечний фактор, це механічний, пов'язаний з використанням сільськогосподарської техніки (трактори, сівалки). Рухомі частини машин; механізми, що обертаються; приводи та робочі органи створюють потенційну небезпеку травмування при порушенні правил експлуатації або технічної несправності обладнання [3, с. 31]. Загрозу становлять процеси агрегування техніки, її обслуговування та ремонт, під час яких можливий контакт працівників із небезпечними елементами машин.

Фізичні фактори мають значний вплив на працівників: підвищений рівень шуму та вібрації - виникають під час роботи тракторів та іншої техніки. Тривале вплив небезпечних факторів призводить до зниження слуху, розвитку втоми та погіршення загального самопочуття працівників [4, с. 18]. Запиленість повітря - утворюється під час обробки ґрунту та руху техніки, особливо в умовах сухого клімату південного степу. Пил може містити дрібні частинки ґрунту та органічних залишків, що подразнюють органи дихання та слизові оболонки.

Фізичне навантаження пов'язане як із керуванням сільськогосподарською технікою, так і з виконанням допоміжних робіт. Трактористи-машиністи протягом тривалого часу перебувають у вимушеній статичній позі, що створює навантаження на опорно-руховий апарат, особливо на хребет і м'язи спини. Вони також зазнають впливу вібрації, що посилює втому та може призводити до функціональних порушень організму. Допоміжні працівники виконують роботи, пов'язані з переміщенням матеріалів, завантаженням насіння та обслуговуванням техніки, що супроводжується динамічними фізичними навантаженнями різної інтенсивності.

Кліматичні умови регіону формують додаткові ризики, які пов'язані з високими температурами повітря, інтенсивним сонячним випромінюванням та низькою вологістю. Перебування працівників на відкритому повітрі протягом тривалого часу спричиняє перегрів організму, теплові удари, зневоднення та зниження концентрації уваги. Таке підвищує ймовірність нещасних випадків [5, с. 42].

Важливу роль у формуванні умов праці відіграють хімічні чинники. Передумовою польових робіт є можливий контакт із мінеральними добривами, протруєним насінням або залишками засобів

захисту рослин, що можуть потрапляти в організм через органи дихання, шкіру або травний тракт. Недотримання правил безпеки та гігієни праці при роботі з такими речовинами може призводити до гострих чи хронічних отруєнь, алергічних реакцій та інших порушень здоров'я.

Біологічні фактори які впливають на організм працівників, це мікроорганізми, що містяться в ґрунті, рослинних рештках та пилку, можливі алергени природного походження. Їх вплив викликає інфекційні захворювання або алергічні прояви, особливо за відсутності належних засобів захисту.

У вигляді значних фізичних та нервно-емоційних навантажень виявляються психофізіологічні фактори [6, с. 57]. Тривала робота в умовах підвищеної температури, необхідність концентрації уваги при керуванні технікою, монотонність виробничих операцій та відповідальність за якість виконання робіт можуть спричинити втому, зниження працездатності та підвищення ризику помилок.

Психофізіологічні навантаження під час виконання робіт із сівби кабачка суттєво впливає на стан здоров'я, працездатність та безпеку працівників. Це навантаження формується внаслідок поєднання фізичних зусиль, нервно-емоційної напруги та впливу зовнішнього виробничого середовища, характерного для польових умов південного степу України.

Нервово-емоційне напруження зумовлене необхідністю постійного контролю за технологічним процесом, дотриманням заданих параметрів сівби та безпечної експлуатації техніки. Від працівників вимагається підвищена концентрація уваги, швидке реагування на зміну виробничої ситуації та відповідальність за результати роботи.

Додатковим фактором психофізіологічного навантаження є монотонність окремих виробничих операцій, яка характерна для тривалого виконання однотипних дій під час сівби. Така монотонність може спричинити зниження уваги, розвиток втоми та підвищення ризику помилок. Водночас робота в умовах відкритого простору, під впливом високих температур і сонячного випромінювання, посилює загальне навантаження на організм і сприяє швидшому виснаженню.

Суттєвий вплив має також режим праці та відпочинку. Під час посівної кампанії часто спостерігається інтенсифікація трудового процесу, збільшення робочого дня та скорочення часу на відновлення, що негативно позначається на функціональному стані працівників. Накопичення втоми знижує продуктивність праці, погіршує координацію рухів і здатність до прийняття рішень, що підвищує ймовірність виробничого травматизму. Їхній вплив потребує врахування при розробці заходів з охорони праці, спрямованих на оптимізацію режиму роботи, зниження рівня втоми та забезпечення безпечних та комфортних умов праці для працівників господарства.

Вимоги безпеки під час виконання сівби кабачка визначаються необхідністю забезпечення захисту працівників від виробничих травм та шкідливого впливу факторів середовища, що виникають у процесі польових робіт. Безпечне виконання технологічних операцій досягається завдяки належній організації праці [7, с. 96], дотриманню встановлених правил експлуатації техніки та відповідній підготовці персоналу.

Перед початком польових робіт особлива увага приділяється технічному стану сільськогосподарської техніки. Трактори, сівалки та допоміжне обладнання повинні бути справними, укомплектованими захисними кожухами та пристроями, що запобігають випадковому доступу до рухомих частин. Важливим є проведення щоденного огляду техніки, перевірка гальмівної системи, рульового керування, сигналізації та інших елементів, що впливають на безпеку роботи. Експлуатація несправного обладнання чи техніки з відсутніми захисними елементами не допускається.

Виконання робіт відбувається лише працівниками, які пройшли спеціальне навчання, інструктажі з охорони праці та мають необхідні навички роботи з технікою. Важливим аспектом є дотримання трудової дисципліни [8, с. 334], виконання вимог інструкцій та постійний контроль за дотриманням правил безпеки під час виконання робіт. Працівники повинні бути забезпечені засобами особистого захисту та використовувати їх відповідно до характеру виконуваних операцій.

Безпечна експлуатація сівалок та тракторів в умовах ФГ «Кущі» передбачає чітке дотримання технології виконання робіт. Під час руху техніки необхідно витримувати безпечні відстані між агрегатами, уникати різких маневрів та перевищення встановленої швидкості. Особливу увагу приділяється процесам запуску та зупинки техніки, агрегуванню сільськогосподарських машин [9,

с. 152], які повинні виконуватися з дотриманням встановлених вимог та за відсутності сторонніх осіб у небезпечній зоні.

Під час роботи в полі важливе значення має організація робочого простору. Рух техніки повинен бути скоординованим, маршрути – заздалегідь визначеними, а зони виконання робіт – чітко розмежованими. Забороняється перебування працівників в зоні дії рухомих частин машин, а також виконання будь-яких регулювальних або ремонтних робіт під час їх роботи. У разі необхідності технічного обслуговування обладнання воно має бути повністю зупинене та вимкнене.

Важливим аспектом є врахування впливу природних умов - високих температур та сонячного випромінювання, характерних для південного степу України. Роботи організуються з урахуванням режиму праці та відпочинку. Це дозволяє зменшити ризик перегріву та зниження працездатності працівників [10, с. 88]. Необхідно забезпечити доступ до питної води та можливість короткочасного відпочинку у затінених місцях. Виконання цих вимог сприяє зниженню рівня виробничого травматизму, збереженню здоров'я працівників та забезпеченню ефективного функціонування фермерського господарства.

Вимоги безпеки праці вимагають від керівників фермерського господарства забезпечити захист працівників від виробничих травм та шкідливого впливу факторів виробничого середовища, що виникають у процесі польових робіт. Безпечне виконання технологічних операцій досягається завдяки належній організації праці, дотриманню встановлених правил експлуатації техніки та відповідній підготовці персоналу.

Перед початком польових робіт особлива увага приділяється технічному стану сільськогосподарської техніки. Трактори, сівалки та допоміжне обладнання до роботи допускаються тільки у справному стані, укомплектованими захисними кожухами та пристроями, що запобігає випадковому доступу до рухомих частин. Проведення щоденного огляду техніки, перевірка гальмівної системи, рульового керування, сигналізації та інших елементів, що впливають на безпеку роботи у господарстві є важливим. Експлуатація несправного обладнання чи техніки з відсутніми захисними елементами не допускається.

До виконання робіт допускаються працівники, які пройшли відповідне навчання, інструктаж з охорони праці та мають необхідні навички роботи з технікою. Важливим є дотримання трудової дисципліни, виконання вимог інструкцій та постійний контроль за дотриманням правил безпеки під час виконання робіт. Працівники забезпечені засобами особистого захисту та використовують їх відповідно до характеру виконуваних операцій [11, с. 160].

Безпечна експлуатація сівалок та тракторів передбачає чітке дотримання технології виконання робіт. Під час руху техніки водіями витримуються безпечні відстані між агрегатами. Водії уникають різких маневрів та перевищення встановленої швидкості. Особливу увагу слід приділяти процесам запуску та зупинки техніки, а також агрегуванню сільськогосподарських машин, які повинні виконуватися з дотриманням встановлених вимог та за відсутності сторонніх осіб у небезпечній зоні.

Під час роботи в полі важливе значення має організація робочого простору. Рух техніки повинен бути скоординованим, маршрути – заздалегідь визначеними, а зони виконання робіт – чітко розмежованими. Забороняється перебування працівників в зоні дії рухомих частин машин, а також виконання будь-яких регулювальних або ремонтних робіт під час їх роботи. У разі необхідності технічного обслуговування обладнання воно має бути повністю зупинене та вимкнене.

Важливим аспектом є врахування впливу природних умов, зокрема високих температур та сонячного випромінювання, характерних для південного степу України. Роботи повинні організуватися з урахуванням режиму праці та відпочинку, що дозволяє зменшити ризик перегріву та зниження працездатності працівників [12, с. 75]. Необхідно забезпечити доступ до питної води та можливість короткочасного відпочинку у затінених місцях.

Елементом захисту працівників в умовах фермерського господарства «Куці» є використання засобів індивідуального та колективного захисту. Засоби індивідуального та колективного захисту спрямовані на зниження впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів на працівників. Їх застосування обумовлене специфікою польових робіт, використанням сільськогосподарської техніки [13, с. 68] та впливом природно-кліматичних умов південного степу України.

Під час виконання посівних робіт працівники ФГ «Кущі» забезпечені спеціальним одягом та взуттям, що відповідають сезону та умовам праці. Вони забезпечують захист від пилу, забруднень та механічних впливів. Важливу роль відіграє використання засобів захисту органів дихання, зокрема респіраторів, які знижують вплив пилу та можливих хімічних речовин. Для захисту рук застосовуються рукавиці, що запобігають травмуванню та контакту зі шкідливими речовинами, а для захисту очей – спеціальні окуляри, які перешкоджають потраплянню пилу та дрібних частинок.

В умовах відкритого простору має значення захист від впливу сонячного випромінювання та високих температур. Використання головних уборів, легкого захисного одягу та засобів, що зменшують перегрів організму, сприяє підтриманню нормального фізіологічного стану працівників та зниженню ризику теплового стресу. Правильне та систематичне використання засобів індивідуальної захисту можливе лише за умови їх належного підбору, відповідності стандартам та проведення інструктажу щодо правил їх застосування.

Засоби колективної захисту ФГ «Кущі» для групи працівників включають технічні та організаційні рішення. Вони знижують рівень небезпеки безпосередньо у виробничому середовищі. До них належать конструктивні елементи сільськогосподарської техніки, такі як захисні кожухи, огороження рухомих частин, системи сигналізації та блокування, що запобігають доступу до небезпечних зон під час роботи обладнання. Важливу роль відіграють також кабіни тракторів, які забезпечують захист від шуму, вібрації, пилу та несприятливих погодних умов.

Організаційні заходи колективної захисту передбачають раціональне планування робочого процесу, визначення безпечних маршрутів руху техніки, дотримання дистанцій між агрегатами та обмеження доступу сторонніх осіб до небезпечних зон. Належна організація робочого місця, своєчасне технічне обслуговування обладнання та контроль за дотриманням правил безпеки також є важливими складовими системи колективної захисту.

Завдяки проведеному аналізу встановлено - умови праці під час сівби кабачка кущового у фермерському господарстві «Кущі» характеризуються комплексним впливом виробничих, природних та організаційних факторів. Найбільш суттєвими є механічні небезпеки, які пов'язані з використанням сільськогосподарської техніки; вплив несприятливих кліматичних умов; запиленість повітря; значні психофізіологічні навантаження на працівників. Сукупність цих факторів може призводити до зниження працездатності, підвищення рівня втоми та зростання ризику виробничого травматизму [14, с. 210].

Дослідження показало - ефективність системи охорони праці ФГ «Кущі» залежить від рівня організації виробничого процесу, технічного стану обладнання та дотримання працівниками встановлених вимог безпеки та гігієни праці. Важливу роль відіграє забезпечення працівників засобами особистої та колективної захисту, створення належних санітарно-гігієнічних умов праці.

Разом з тим, існує потреба в удосконаленні окремих аспектів організації праці з метою зниження впливу небезпечних і шкідливих факторів. Доцільно покращення умов праці в господарстві здійснювати шляхом підвищення рівня виробничої безпеки, через своєчасне технічне обслуговування та оновлення сільськогосподарської техніки, впровадження сучасних машин із підвищеним рівнем захисту оператора та зменшеним рівнем шуму та вібрації. Важливим є удосконалення організації виробничого процесу, що передбачає раціональне планування робочого часу, оптимізацію режимів праці та відпочинку, а також зменшення тривалості безперервної роботи в умовах високих температур.

Повинно приділяти щільну увагу підвищенню рівня підготовки працівників шляхом регулярного проведення інструктажів, навчання з питань охорони праці та формування відповідального ставлення до безпеки праці. Доцільним є посилення контролю за використанням засобів індивідуальної захисту та забезпечення їх відповідності умовам роботи. Важливим є організація належного забезпечення працівників питною водою, створення умов для відпочинку в польових умовах та запобігання перегріву організму.

Загалом, реалізація запропонованих заходів сприятиме зниженню рівня професійних ризиків, підвищенню безпеки праці та ефективності виробничого процесу, а також створенню більш комфортних та безпечних умов праці для працівників фермерського господарства «Кущі».

Список використаних джерел

1. Курепін В.М. Система забезпечення безпеки праці та мінімізації випадків травматизму на малих аграрних підприємствах // Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 4-5 травня 2023 року, м. Одеса. Одеса : ОДАБА, 2023. С. 141-145. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13461>.
2. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. М. Курепін, Д. Д. Марченко, Д. В. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13157>.
3. Іваненко В. С. Оптимізація асортименту плодоовочевої продукції в умовах кризи за допомогою штучного інтелекту // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17 листопада 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 30-32. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12135>.
4. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12066>.
5. Піндера М. В. Зберігання плодоовочевої продукції у регульованому середовищі // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17 листопада 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 40-43. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12142>.
6. Іваненко В. С. Деякі методи оцінки професійних ризиків // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 55-59. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12472>.
7. Курепін В. М., Зубехіна-Хайят О. В. Механізми антикризового управління як основа адаптації бізнесу до турбулентного середовища. Modern Economics. 2025. № 54(2025). С. 95-103. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-13).
8. Іваненко В. С. Інструментарій стратегічного управління персоналом у сільському господарстві. Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Одеса, 16 жовтня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. С 332-334. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22739>.
9. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.
10. Лотарева Д. В. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 86-90. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12475>.
11. Курепін В. М. Механізм фінансування та громадської участі в забезпеченні заходів безпеки на локальному та регіональному рівнях. Modern Economics. 2026. № 55(2026). С. 153-161. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V55\(2026\)-21](https://doi.org/10.31521/modecon.V55(2026)-21).
12. Іваненко В. М. Практичні аспекти адаптації законодавства ЄС у сфері безпеки і гігієни праці в Україні // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ої студ. наук.-теорет. конф., 22-24 березня 2023 року, м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 74-78. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13346>.

13. Курепін В. М., Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. *Modern Economics*. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).

14. Курепін В. М. Забезпечення глобальної продовольчої безпеки: потенціал України в умовах війни // Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. *International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет*. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 209-212. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14380>.

УДК: 636.4:613.6:331.45

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ У СВИНАРСЬКИХ КОМПЛЕКСАХ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИХ ЦЕНТРІВ**
FEATURES OF SAFETY PROVISION IN PIG COMPLEXES OF EDUCATIONAL
AND SCIENTIFIC CENTERS

Дмитро Кулешов, Вячеслав Курепін
Миколаївський національний аграрний університет
Миколаїв, Україна

У навчально-науково-практичному центрі Миколаївського національного аграрного університету призначення будівель свинарнику полягає у створенні оптимальних умов для утримання, вирощування та відгодівлі свиней відповідно до сучасних технологічних та ветеринарно-санітарних вимог.

Безпечі заходи утримання будівель свинарнику забезпечують безперервність виробничого процесу, збереження здоров'я тварин, підвищення їх продуктивності та ефективність ведення галузі свинарства. В умовах ННПЦ будівлі свинарнику крім виробничої функції використовуються для проведення практичних занять, досліджень та впровадження інноваційних технологій у тваринництві.

Особливості будівель свинарнику визначаються біологічними потребами тварин, технологією їх утримання та вимогами до санітарно-гігієнічного стану приміщень. Вони повинні забезпечувати відповідний мікроклімат, що включає оптимальну температуру, вологість, швидкість руху повітря та рівень газів, таких як аміак та вуглекислий газ. Конструктивні рішення передбачають наявність систем вентиляції, опалення, освітлення, водопостачання та гноєвидалення, які сприяють підтриманню належних умов утримання тварин та зменшення впливу шкідливих факторів на персонал [1, с. 65].

Планування будівель свинарнику враховує зонування приміщень залежно від вікових та виробничих груп тварин, що дозволяє раціонально організувати технологічний процес та запобігти поширенню захворювань. Важливою особливістю є використання матеріалів, стійких до вологості, агресивного середовища та механічних пошкоджень, що забезпечує довговічність конструкцій та полегшує проведення санітарної обробки.

Умови експлуатації таких будівель пов'язані з постійною наявністю біологічних та хімічних факторів, що потребує дотримання підвищених вимог до безпеки та гігієни праці. Будівлі свинарнику є складними виробничими об'єктами, функціонування яких потребує комплексного підходу до організації праці [2, с. 14], технічного забезпечення та дотримання норм охорони праці та ветеринарної безпеки.

Умови утримання тварин у свинарнику визначаються необхідністю забезпечення їх фізіологічних потреб, збереження здоров'я та досягнення високих показників продуктивності. Вони